

К 329/С 30

1200000868167

70
ГОДИНИ

МЛАДЕЖКО
РЕВОЛЮЦИОННО
ДВИЖЕНИЕ
В РУСЕНСКИЯ
КРАЙ

K 1982

ОБЗОР на документални материали и библиографска справка за младежкото революционно движение в Русенския край. Русе, ОК на ДНМС, ДОДА и ОБ "Л. Каравелов", 1982. 51с.

K 231(9)

ОКРЪБЕН КОМИТЕТ НА ДКМС
ДИРЕКЦИЯ "ОКРЪБЕН ДЪРЖАВЕН АРХИВ"
ОКРЪБНА БИБЛИОТЕКА "ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ"

О Б З О Р

НА ДОКУМЕНТАЛНИ МАТЕРИАЛИ И БИБЛИОГРАФСКА
СПРАВКА ЗА МЛАДЕЖКОТО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕ-
НИЕ В РУСЕНСКИЯ КРАЙ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868167

АВГУСТ 1982 г., гр. РУСЕ

448084

СЪСТАВИТЕЛИ:	ХР. ХРИСТОВ Д. КОВАЧЕВА Я. МИНЧЕВА Л. ЗЛАТЕВ К. СТАНЕВА Д. ВАСИЛЕВА
РЕДАКТОРИ:	Р. ЙОРДАНОВА Ж. ИВАНОВА
ХУДОЖНИК:	СТ. АНГЕЛОВ
ТИРАЖ:	1000
ДП "ДУНАВ" -	РУСЕ

ПРЕДГОВОР

Наследник на богати възрожденски традиции, младежкото революционно движение в Русенски окръг прави своите първи стъпки непосредствено след Освобождението.

Още през осемдесетте години на миналия век младите работници са най-активни участници в първите стачни борби на формиращата се работническа класа в Русе. Мъжката гимназия, Столарското и Земеделското училище стават главни центрове на идейно-политическото раздвижване сред учащата се младеж.

Създадената към края на 1889 г. скоропечатница на Спиро Гулабчев, първият издател на комунистическия манифест в България се оформи като истински резадник на социалистическите идеи сред младежта.

Под влияние на социалистическата пропаганда и развиващото се работническо движение борбата на прогресивната русенска младеж придобива все по-определен социален характер на класова острота.

В Мъжката гимназия, в Земеделското и Столарското училище се изграждат първите социалистически кръжоци, а след създаването на БРСД в 1891 г. и първите социалистически дружества "Светлина"/1892 г./ образувано по инициатива на група ученици, начело с Димитър Димитров и "Комуна"/1893 г./, чиито членове са главно из средата на трудова младеж. По инициатива на културно-просветната група (дружество) "Комуна" в началото на 1894 г. се полагат основите на първото работническо-образователно дружество и на печатарското дружество "Гутенберг", съставени главно от млади работници.

Недоволни от методите на преподаване, слабата подготовка на някои учители и лошата храна, която им се предлага, учениците от средните училища все по-често обявяват протестни стачки. Особено характерна, най-масова и съвременна напълно успешна в този период е стачката, организирана от социалистическия кръжок в Земеделското училище в Обрзцов чифлик през месеците април, май и юни 1892 г. Поради това, че "инициаторите - виновници" са отлични ученици в съществуващата опасност от революционно въздействие върху учащите се от другите училища в града, учителският съвет е принуден да презапише всички ученици и да подобри битовите условия.

Създаването на Русенската партийна организация на 13 март 1896 г. със секретар Иван Гроенски внася прелом в развитието на младежкото революционно движение. Сега то започва да се развива на марксистка основа, а социалистическата просвета придобива организирана форма.

Под ръководството на местния партийен комитет се създават два младежки марксистически кръжока за трудов младеж и нови кръжоци в Земеделското и Столарското училище, в Девическата и Мъжката гимназия.

В ученическите бунтове и работническите стачки лозунгите вече представляват програмата-минимум на БРЦД. така през 1897 г. учениците-стажанти от Образцов чифлик искат 8-часов работен ден, а учениците от Мъжката гимназия изразяват пълната си солидарност с тях.

През лятото на 1897 г. стачката на над 100 работници от фабриката "Груд" против лошите битови условия и нередовното изплащане на надниците дъва знак за нова стачка в Образцов чифлик. Стачката и печатарите в Русе и над 500 млади строители по ЖП линия Русе-Гърново - за намаляване на работния ден, за почивка в празничните дни, за премахване на произволните господарски глоби, за редовни надници.

Към края на XIX век младежкото революционно движение в Русенско продължава да се разраства. Все по-често проявите на учениците и младите работници се извършват на по-широка идейна основа те все по-определено се обявяват срещу социалната несправедливост, засилва се още повече интересът им към социалистическото учение.

На 13.X.1902 г. партийната организация в Русе взема решение за създаване на кръжоци, в които да се изучават принципите на партийната програма и тактика. В изпълнение на това решение през октомври 1902 г. по подобие на Софийското гимнастическо дружество "младеж" в Русе е сформирано младежко гимнастическо дружество "Борец" с 60 члена. Негови членове са и партийните ръководители Димитър Анастасов Павел Делирадев, а Дойчо Бекчиев е избран за секретар на дружеството. Целта на партийната организация е чрез правилна политическа ориентация и класово-партийно възпитание да подготвя утрешни свои членове и борци срещу капиталистическата експлоатация.

Класово-просветна дейност сред русенската младеж развиват и работническото вечерно училище в Русе и неделното училище в с.Бабово основани през 1902 г., в които изтъкнати партийни дейци четат лекции по научен социализъм, история, география, естествознание, за борбите на работническата класа в България и др.

Широко разпространената и умело ръководена от партийната организация революционна дейност е високо оценена от ЦК на БРЦД и гр.Ру се е определен като най-подходящ за провеждане на X партийен конгрес.

След 1903 г. партийното движение в окръга се разраства, активизира се дейността на гимнастическото дружество, младите работници все по-масово навлизат в професионалните дружества. Положително въздействие върху русенската младеж оказват просветното дружество

"Класово съзнание" и създаденият през 1906 г. Юношески туристически съюз, с основатели Хелмут Брокс, Борис Касабов и др.

Прогресивните младежки прояви зачестяват, като наред с икономическите искания се издигат и лозунги против руския царизъм, против политиката на българското буржоазно правителство, за защита на политическите искания, против казармения режим в училищата и др.

Отчитайки нарасналия политически подем сред прогресивната младеж, XIV конгрес на БРСДП (1907 г.) приема резолюция за изграждане на самостоятелни младежки организации, отделно от общите работнически кръжоци и гимнастически дружества.

В изпълнение на резолюцията, партийната организация в Русе на 27 януари 1908 г. създава ново младежко дружество с 22 члена, което от 1909 г. установява редовни контакти със Софийското дружество "Младеж". Така постепенно навярва мисълта за изграждане на единна младежка организация в страната.

Членовете на дружеството се включват активно и в живота на партийната организация - участвуват в открити събрания, вечеринки, четат усилено печатните издания на партията, добиват все по-широки познания по методите и тактиката на класовата борба, започват все по-често да разискват по въпросите на революционното работническо движение.

През периода 1908-1912 г. са създадени младежки работнически дружества в най-големите центрове на страната. С цел изграждане на идейно-политическото и организационно единство на младежките дружества, в началото на 1912 г. е образувано Централно настоятелство на БРСДП с председател Ламби Канчев.

Отчитайки активната дейност на местната партийна организация, успехите ѝ в работата с младежта, ЦК на БРСДП(т.с.) определя гр. Русе за втора "Бузлуджа" на България - огнище на организираното младежко революционно движение.

Веднага след провеждането на XIV конгрес на 17 и 18 август (нов стил 30.август) 1912 г. в Русе се провежда Учредителната конференция на БРСДП.

Непосредствено на Г.Димитров, делегат на ЦК на БРСДП(т.с.) към участващите в конференцията: "...Младежният съюз да стане една мощна и бойна организация, която като обедини в себе си цялата пролетарска младеж, чрез нейното социалистическо възпитание да я подготви да служи с ентузиазъм на великия пролетарски идеал", стават ръководно начало за русенското младежко дружество.

По време на войните 1912-1918 г. прогресивната младеж от окръга повишава своята политическа активност. Провеждат се масови събрания, антивоенни демонстрации и митинги, изпращат се протестни телеграми до

правителството, в предприятията се разпространяват "Манифест към работническата класа в България", антивоенни позиви подпомагат семействата на мобилизираните и загиналите партийни и синдикални дейци.

Могъщото влияние на ВРСР предизвиква нов революционен подъем в Русенската младежка организация. Най-активно се разяснява същността на революцията и предложението на съветското правителство за мир, разпространяват се позиви и брошури с антивоенен характер. Ученици и войници вземат участие в женските бунтове от 1918 г. в Русенско. През септември 1918 г. избухва обща стачка в Мъжката гимназия срещу реакционната просветна система на обучение и възпитание, а през първата половина на 1919 г. стачното движение обхваща всички предприятия в града като младежта е в първите редици на борбата.

През 1919 г.-1923 г., когато след Първия конгрес на Балт.с.) партийното и младежкото революционно движение бележат голям подъем, русенската младеж обогатява революционните традиции с нови прояви. След изграждането на ВМС през 1919 г. в развитието на русенското младежко революционно движение е поставено началото на нов революционен тласък.

Комсомолската организация в Русе се обявява най-енергично срещу гребителския ньюйски договор, под нейно влияние трудова и учаща се младеж най-активно се включва в транспортната стачка от края на 1919 г. и началото на 1920 г. под лозунга за защита на жизнените интереси на народа и дружба със Съветска Русия.

Оживена дейност сред селската младеж развиват комсомолските дружества в селата Захари Стояново, Червена вода, Две могили, Бениска, Червен, Иваново и др.

Образува се детски комунистически групи, сформират се марксистко-ленински кръжоци в училищата. ВМС в Русе най-активно се включва в помощната акция за гладувашите от Поволжието в Съветска Русия през 1921-1922 г., изгражда районни групи и комисии, провежда митинги и събрания, организира увеселения, бригади и др. с цел набиране на средства и помощи.

През пролетта на 1922 г. русенската прогресивна младеж се включва изцяло в партийната акция за изгонване Брангеловите войски от България.

В навечерието на Септемврийското въстание 1923 г. на отделни места в окръга комсомолците, заедно с комунисти и земеделци развиват известна подготвителна дейност за местна въоръжена борба.

Комсомолските дейци организират антифашистки комитети в Червена вода, Ново село, Яхово, Червен, Бяла и др. Провеждат се съвместни

съвещения с местни ръководители на НК и БНС, набелязват се задачи за конкретна работа. Комсомолци от града заедно с работника Тодор Чардаклиев организират изземването на оръжие от военен склад на ул. "Коледница". Известна дейност за подготовка на въоръжена борба извършват ученическата група "Червен орач"-Земеделското училище. (1920 г.)

В условията на жесток терор и преследвания след Септемврийското въстание голямо значение за мобилизиране силите на трудовата и учащата се младеж има Първата окръжна нелегална конференция на Комсомола, проведена в района между Липник и Образцов чифлик през ноември 1924г. Спусната е задача за бързо изграждане на нелегални организации, както и за укрепване единството със селската младеж.

Дейността на БМС в условията на жестоки репресии и масов политически терор е изключително трудна, провеждана само в дълбока нелегалност. Чувства се необходимост от създаването на легална младежка организация.

Със създаването на славния РМС през 1928 г. (в Русе-8.IX.1927г.) в историята на местното младежко революционно движение настъпва нов етап. Революционната младеж в окръга записва нови героични страници в борбата срещу фашизма, в пантеона на безсмъртието заблестяват нови имена.

РМС е инициатор на множество протестни събрания, митинги, против арестите, процесите, цензурата, негови представители участвуват в местните акционни комитети за борба срещу белия терор, организира и ръководи дни за борба срещу белия терор, организира и ръководи дни за борба срещу безработицата, настоява за 8-часов работен ден, за безплатно обучение, за равен труд-равна заплата и др.

Реален израз на доверието на партийното ръководство в силите и авторитета на РМС е задачата да открие и ръководи кооперативен стол за русенските работници през 1931 г.. Под ръководството на управителен съвет с председател Сава Иванов, столът за кратко време се превръща в прекрасна база за работа на Партията, Комсомола и Профсъюзите.

Учредяването на ВОНСС на 30.III.1930 г. се посреща с голям ентузиазъм от русенската младеж и особено от учащите се, които изразяват увереност, че новата организация ще бъде и техен надежден защитник в борбата срещу казармения режим в училищата.

През 1929 г. в София се провежда нелегалната Национална конференция на революционната средношколска младеж, която решава прогресивното ученичество в България да бъде обединено в марксистко-ленински кръжоци.

До края на учебната 1933 г. в Русе са сформирани и работят марксистко-ленински кръжоци във всички средни училища - Мъжката и Девическата гимназии, Отоларското, Земеделското и Техническото училища и др., като е избрано и общото ученическо ръководство със секретар Любен Христов.

Сметатвайки легалните с нелегалните форми на работа партията и РМС разгръщат широка масово-политическа, организаторска работа в марксистко-ленинските кръжоци - устройват се чествувания на бележити дати, организират се събрания и митинги, обсъждат се реферати, провеждат се екскурзии, на които се разясняват актуални въпроси на революционното движение, въвеждат се в движението нови младежи и девойки. Цели нощи ремсистите пият и разпръскват позиви в навечерието на всеки пролетарски празник в градовете и селата, стените се изписват с революционни лозунги, развяват се червени знамена. Под ръководството на партията, русенската прогресивна младеж взема дейно участие в защитата на Г. Димитров и неговите другари по време на Лайпцигския процес. Във фибриците "Постоянство", "Е. Молхаупт", жп тракцията и др. младежите се включват в организирания събрания, митинги и конференции, разпръскват позиви и лозунги с антифашистко съдържание, изпращат протестни телеграми.

Нов подем в русенското младежко движение след 1934 г. настъпва с идването и скръта на пълномощника на ЦК на БКМС Йордан Лютибродски. Под негово ръководство за късо време са въстановени комсомолското ядро и четирите ремсови организации.

В годините на въоръжената борба 1941-1944 г. Русе въпреки че е важна база на германците дава своя принос в общата борба срещу хитлеристка Германия. Под ръководството на Партията, РМС организира бойни групи в града и селата за саботаж на важни военни обекти, провеждат се наказателни акции срещу озверените фашисти, организират се въоръжени нападения над военни складове, разпространяват се множество позиви. След всеки удар над фашизма ремсовите групи в Русенско възкръсват като феникс из пепелищата.

В годините на упоритата борба срещу капиталистическата експлоатация и широкия фашистки режим, в името на свободата русенската прогресивна младеж дава редица свидни жертви.

Завинаги ще останат в пантеона на безсмъртието имената на Тончо Гълъзов, Йордан Лютибродски, Марин Спасов, Борис Сазов, Динко Стефанов, Иван Дечев - Хлебярчето, Изидор Айзнер, Ана Вентура, Тинка Джейн Ангел Гецов и Ангел Глазчев, Петър Киряков, и още много други.

След победата на 9. IX. 1944 г. русенската младеж е отново в първите редици на борбата за укрепване на народнодемократичната власт

и в строителството на развитото социалистическо общество.

х хх х

Целта на настоящия обзор е да разкрие някои важни моменти от историята на младежкото революционно движение в Русенския край.

Включените документи се отнасят за периода 1887-1944 г.

Подредени са по хронологичен ред.

Частите от текста, които не се отнасят за темата са изпуснати, като на тяхно място е поставен знакът /.../.

Спазени са най-новите археографски изисквания за публикуване на документите за XIX и XX в. Поместените документи се съхраняват в Дирекция "Окръжен държавен архив".

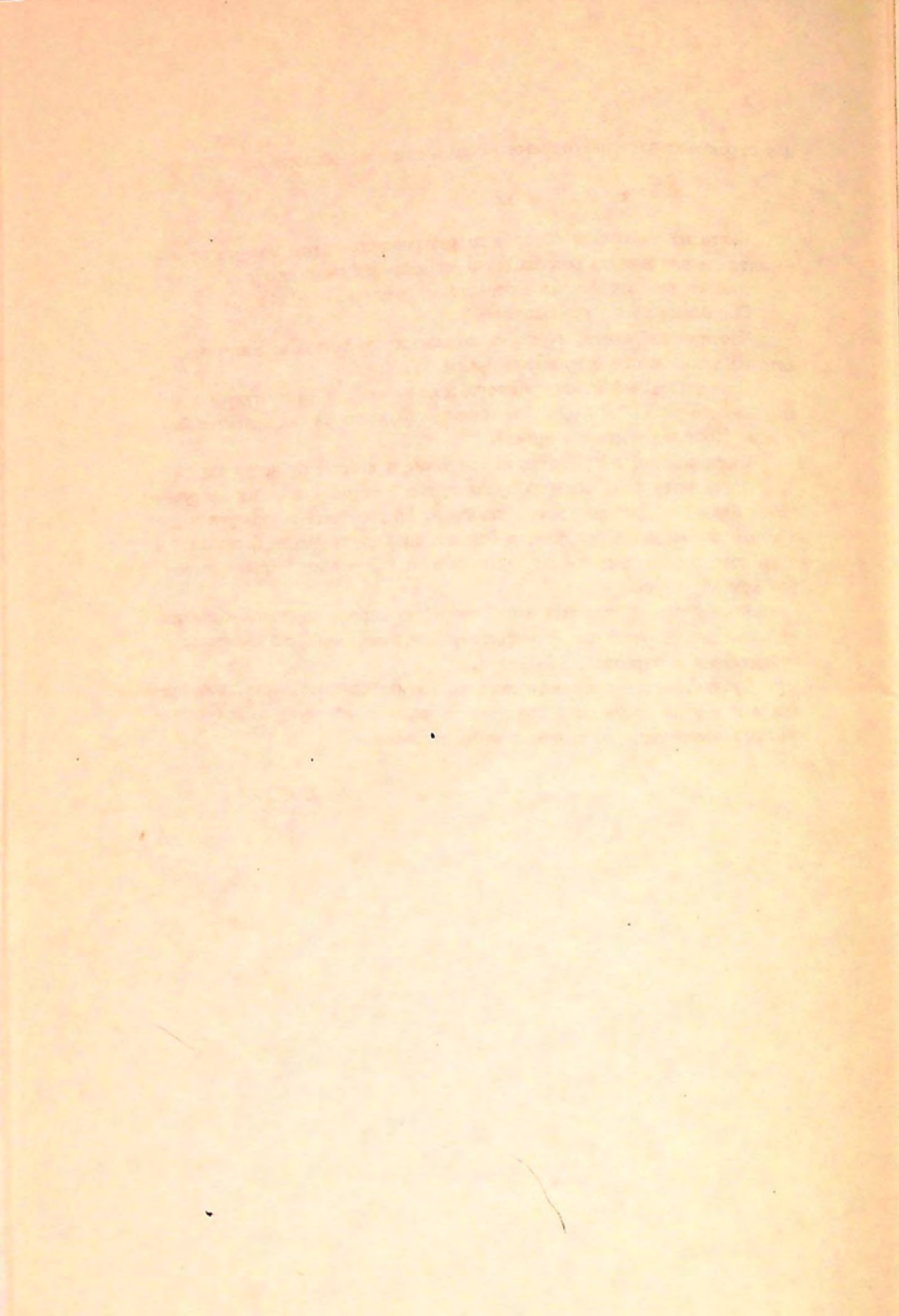
Съдържанието е групирено в три теми, а вътре-азбучно по автори.

Последната тема обхваща художествени материали за дейци на русенското младежко организационно движение. Предложената литература и документи могат да се ползват в Окръжна библиотека "Любен Каравелов" и в прекрасно оборудваната за целта читалня в Дирекция "Окръжен държавен архив" - Русе.

Към Обзора е включена и библиографска справка на книги и статии от периодичния печат за Русенското революционно младежко движение, публикувани в периода 1912-1981 г.

Публикуваните документи имат висока идейно-политическа, познавателна и научна стойност и ползуването им ще съдействува за комунистическото възпитание на подрастващото поколение.

КИНА СТАНЕВА

№ 1. Из Протокол № 9 на Училищния съвет при Държавното земеделско училище в Образцов чифлик край Русе за ученически прояви против установения ред в училището.

Русе, 9 апр. 1887 г.

Учителите при Образц/ов/ чифлик, Брънчев и Балев се събраха днес на заседание под председателството на Директора Манушов, относно лошото поведение на учениците Атанас Смедовски от III-ий клас и Янко Панчев от II-ий клас при тукашното земеделско практ/ическо/ училище.

Споменатите ученици до сега са се занимавали постоянно с бунтуването на другарите си против порядките на училището. Писали са няколко пъти пасквили до Дирекцията. И двамата ходили в градът не само без позволенията, но и против запрещенията на класните им учители, па освен това единият от тях, именно Янко Панчев останал в градът и да спи.

Последният е подучавал у съучениците си да не казват при учителите уроците си, а когато някой при испитването са проговаряли, то той ги е наричал предатели и псувал най-неприлично. Вторият-Смедовски не иска да изпълнява предписанията в програмата работи, кара се с/с/с/ г-да учителите, г-на директора, осъжда правилника от Министерството и т.н.

Пред вид на непоправянето от многократното им напомняване, както от страна на класния учител, тъй и от Директора учителският съвет реши: Да се помоли Министерството на финансите, щото Атанас Смедовски и Янко Панчев, ученици от практ/ическото/ цар/ско/ земедел/ческо/ училище при Русе да се отстранят по причина на лошото им поведение.

Копие от настоящия протокол да се препрати в Министерството на финансите.

След туй заседанието биде закрито от Директора.

Директор: /п/ Няма

Учители: /п/ Брънчев

Балев

Ф.68Ж, оп.1, а.е.71, л.33-34. Оригинал. Ръкопис.

№ 2. Из Протокол № 13 на Учителският съвет при Държавното земеделско училище в Образцов чифлик край гр. Русе за политически прояви на ученици.

Русе, 19 юни 1887 г.

Днес учителите при Образц/ов/ чифлик Брънчев и Балев се събраха

на извънредно заседание под председателството на директора В. Манушова относително лошото поведение на някои ученици, които подбуждат другарите си съученици към неизпитание /запо/ведите на заведението.

Учениците П. Стоянов, Миньо Маринов от II клас, Стамат Ванев, Илия Георгиев и Дико Тодоров от I-ий клас няколко пъти бидоха забелязани как явно бунтуват другите ученици, като назначават вечерни събрания, като дават колективни заявления и др. въпроси /от/ правилника за държавните/ земеделчески/ училища.

Дже при присъствието на Господина Михаил Георгиев/Министерский пратеник/ един от учениците именно Дико Тодоров си позволи да му подаде едно колективно заявление. За да се прекратят тези нередности учителският съвет днес повика ученика Дико Тодоров за да го испита кой е причинител за подаването на горното колективно заявление. Той отговори, че било от страна на ученици от I и II класове без изключение.

След изследването на учениците един по един от страна на учителският съвет, узна се, че даването на такива едни колективни заявления са ставали не с/ъс/ знанието на всички ученици от II-и и I-и класове според ученика Дико Тодоров е само с/ъс/ съгласието на 17 души между 33 ма, между които се указа, че учениците Миньо Маринов, Петър Стоянов, Стамат Ванев, Илия Георгиев и Дико Тодоров са били главните инициатори за всичките тези до сега нередности, колективни заявления, събрания и пр. които са ставали.

Освен това двамата от гореспоменатите ученици, именно Миньо Маринов и Петър Стоянов са прибрали в училището нощно време, испъдените вси на 24-й вприлий тази година ученици по лошо поведение.

За възстановление порядъка в училището, учител/ският/ съвет с/ъс/ съгласието на Министер/ския/ пратеник Михаил Георгиев реши: Учениците Миньо Маринов, Петър Стоянов, Стамат Ванев, Илия Георгиев, Дико Тодоров при държав/ното/ земл/еделческо/ училище в Образц/ов/ чифлик край г. Русе се изключват веднага от споменатото училище без право за посъствание в друго земеделческо/ училище в България по причина на лошо поведение.

Копие от настоящий протокол да се препрати в Министер/ството/ веднага като същевременно се помоли за телеграфическото му потвърждение.

След туй заседанието биде закрито от Директора.

Директор:/п/ В/асил/ Манушов
Учител:/п/ Балев
Врънчев

Ф.68К, оп.1, а.е.71, л.35-36. Оригинал. Ръкопис.

№ 3. Из Протокол № 6 на Държавното практическо земеделско училище Обрезцов чифлик край гр. Русе за свободомислещи прояви на ученици.

Русе, 2 ян. 1890 г.

/.../

Немалиха се отметките на поведението на следующите ученици:
На Васил Николов с 1 за неоправданите отсъствия от молитва, на Ив. Неследков с 2 единици /не се чете/ и за неоправданите му отсъствия от молитва, на Петко Дреганов на 1 за неоправданите му отсъствия от молитва, на Трифон Цачев, / не се чете името на ученика/, Стамен Василев и Димитър Крушев с 1 по същите причини.

/.../

Директор:/п/ Не се чете
Учители:/п/ Не се четат

Ф.68К, оп.1, а.е.72, л.33. Оригинал. Ръкопис.

№ 4. Из Протокол № 22 от извънредно заседание на учителският съвет при Държавното земеделско училище в Обрезцов чифлик край гр. Русе за колективна демонстрация на ученици против установеният училищен ред.

Русе, 18-19 май 1892 г.

Г-н Главният/ Инспектор обяви, че предмет на това заседание е определение на наказание на виновните ученици, които бяха забелязани в нещо /провинение/ в продължение на бунта по повод на техните колективни заявления и протести относително хрената в това училище и поиска щото всеки един от учителите да изкаже своето мнение за тези ученици отделно за всекиго и каквото знае, било за обвинения, било за оправдание на ученика.

По указанията на и.д.директора Г-н Хр. Калчев и г.г. учителите: В.Станчев, А.Ченгелов, Т.Чернев и Н.Вявваров са забелязани следующите ученици: Матей Стефанов, Георгий Григоров, Стеф. Стойчев, Балю Тъев, Мих. Ковачев, Анаст. Даскалов, Георгий Чобанов, Юрд. Пекарев, Ник. Кирпичев, Юрд. Радев, Хр. Огоянов, Георгий Петров, Ант. Данев, Илия Тодоров и Кр. Ракаджиев.

Подир това се пристъпи към изказването мнения и сведения за всеки ученик отделно.

/.../

За последните 5-ма души ученици съвета реши да се подложат на общо наказание / по III категория/.

За учениците от III категория определи се им общо наказание така: В п/р/а/ говор от страна на Г-на Гл/авния/ Инспектор с оставление без отпуска до края на уч/ебната/ година.

След това заседанието се затвори.

Главний Инспектор:/п/ Добрев
И.Д.Директор:/п/Хр/исто/ Калчев
Членове-учители:/п/ Не се четат

Ф.68К, оп.1, а.е.72, л.100-102, Оригинал. Ръкопис.

№ 5. Из Протокол № 7 на Държавното практическо мъжко училище в Обрзцов чифлик край гр. Русе за разпространението на социалистическите идеи сред учениците.

Русе, 2 дек. 1896 г.

/.../

Г-н Председател/ят/ прочете писмото хвърнато на ученикът от III кл. Николински Дреган, което е писано с/ъс/ социалистическо съдържание до свършилият от миналата година ученик Станчев Христо, което писмо било приключено /прикачено/ в /към/ земеделчески в."Оралю", адресиран до него.

Освен това Г-н Власев заяви, че въпросният ученик Николински Дреган, разсейвал социални идеи и между другарите си.

След дълги разисквания Г-н Председателят заведе въпрос, какво да се направи с този ученик.

Съветът реши: Да се изключи ученикът от училището...

/.../

Председател:/п/ Не се четат
членове:/п/ Не се четат

Ф.68К, оп.1, а.е.73, л.153. Оригинал. Ръкопис.

№ 6. Из Протокол № 24 от извънредно заседание на учителския съвет при русенската градска девическа гимназия за разпространението на социалистическа литература сред учениците.

Русе, 19 юли 1897 г.

/.../

4. Съвета изслуша доклада на класния наставник от IIIб кл/ас/ Д.Алексиев, относително посещаване книжарницата на г. Гулабчева от страна на учениците от поверения му клас. От доклада се установява, че действително г.Гулабчев давал книги на учениците с/ъс/ социалистическо съдържание и им завалявал продадените предмети в книги томе от по-добро съдържание. Съвета възложи на Директора да съобщи на г. Гулабчев; че ако не се поправи в това отношение ще се забрани на учениците да посещават книжарницата му.

/.../

Директор: /п/ Д.Сакеров
Членове:/п/ Не се четат

Ф.19К, оп.1, а.е.44, л.38. Оригинал. Ръкопис.

№ 7 Из Протокол № 35 на Държавно практическо земеделско училище в Обрзцово шифлик край гр. Русе за прогресивни прояви на ученици.

Русе, 4 апр. 1906 г.

/.../

В Доклад на класните наставници:

/.../

За Ковачев М. Йосифов Г-на А.Вълчева докладва, че в качеството си на заместник /на/ надзирателя в панаиона в/ъв/ време на занимание като видял, че споменатия ученик в/ъв/ време на занимание чел някакви си съчинения за Пушкина, направил му бележка, че не трябва да чете такива книги и му вземал книгата, като обърнал вниманието и на всичките ученици за случая.

/.../ Г-на Пенчева казва, че ученика е дошъл не да се учи, а да бунтува и беспокои учениците и учителите си, с които е вреден за училището.

/.../ Подложен въпроса на гласуване се реши да се накаже ученика Ковачев с намаление поведението му за цяла година с 3 единици в го-

дипното му свидетелство, като му се съобщи това му назначение от г. Директора.

/.../

Ф.68К, оп.1, а.е.76, л.57-59. Оригинал. Ръкопис.

№ 8. Удостоверение 2368

Русе, 30 окт. 1906 г.

Дирекцията на Държавното земеделско училище край гр. Русе дава настоящото на Светослав Пенев Телемахов, из гр. Русе, в удостоверение че той, от 1 до 20 септември /ва/ настоящата/ учебна година, следва в III курс на същото училище, от която дата е изключен от текущото училище за съучастничество, в стачка, с право да постъпи в Садовското средно държавно земеделско училище.

Директор:/п/ Не се чете

Ф.68, оп.1, а.е.85. Оригинал. Ръкопис.

№ 9. Писмо от Министерството на търговията и земеделието-София до Директора на Държавното средно земеделско училище Обрезцов чифлик край Русе за възобновяването на учебните занятия, прекратени вследствие бунта на учениците в училището.

София, 22 ноем. 1908 г.

Министерството след като изучи обстояно както историята на станалите в последните години ученически размирици в повереното Ви училище, както и бунтът от 23-ий октомври и след като разгледа, както решенията на учителския съвет взети в протокол № 10 от 5-ий ноември, тъй и докладът на Началника на Бюрото за земеделие и земеделско учение, делегиран специално в Обрезцов чифлик за изучаване причините за последното ученическо въстание и да вземе нужните мерки за запазването редът на училището и дисциплината между учениците, утвърждава протокол № 10 от 5-ий ноември т/ази/ г/одна/ на учителския съвет и препоръчва незабавното откриване на училището.

/.../

Министър:/п/ Не се чете
Главен директор:
За началник на отдела:/п/
Не се чете

Ф.68К, оп.2 ,в.в.9, л.47, Оригинал. Машинопис.

№ 10. Писмо № 3225 от Директора на Държавното земеделско училище в Обрзцов чифлик край Русе до Министъра на Търговията и земеделието за стачка на учениците в повереното му учебно заведение.

Русе, 7 дек. 1908 г.

Господине Министре,

Чест ми е да Ви донеса следните данни за състоянието на повереното ми училище и за извършените в него работи през месец ноември т.г.

I. Учениците, както е известно бяха в стачка и през целия месец не е имало никакви занятия. Учителският съвет реши училището да се отвори на 27.XI. т.г., обаче това не мож да стане, защото не се явиха всички ученици, понеже не си получили съобщенията, обаче до 30 включително се явиха всички ученици и занятията се започнаха от 1 тог. редовно.
/.../

И.Д.Директор:/п/ Ст.Иванов

Ф.68К, оп.1, в.в.112, л.27-28.Оригинал.
Ръкопис.

№ 11. Протокол № 10 на Училищния съвет при русенската мъжка гимназия "Княз Борис" за стачката на учениците.

Русе, 13 ноем. 1919 г.

На дневен ред беше въпросът: какви мерки да се вземат против учениците от IV р. и IV п. класове, които след като всички ученици, след масовото напускане на гимназията се върнаха и почнаха на ново занятията си, те отказват да посещават уроците на някои учители.

Работата се обсъди обстойно.

Преди всичко се изтъкна, че още в самото начало на ученическата стачка се направи грешка, като се остави на гражданите да увещават учениците да се върнат в училището, вместо още тогава учителският съвет да вземе по-спешни мерки за потушаване на движението. Последствията от това не закъсняха да се явят. Една част от гражданството взе страната на учениците. Тези бащи и близки на учениците отидоха до там, че в публични събрания обидяха по най-възмутителен начин учителите. Това не можеше да не окуражи учениците, които повлияни от отстъпките в други гимназии, бяха и без това враждебно настроени спрямо училищните наредби. Те, учениците, които отначало свикваха своите събрания вън от града, почнаха да държат такива в центъра и

и да говорят с голяма несдържаност против учителите си. Те, които си организираха ученическа полиция отначало се задоволяваха само по улицата да тероризират т.е. бият и връщат учениците нестачници, отиващи в училището, на 11.XI. си позволиха да нахлуят масово в гимназията и не само да извлекат от класните стаи и коридорите по-голямата част от учениците, които посещават уроците. След тази тяхна некачествена по-стъпка, те излизат на двора, под прозорците на класове, в които учителите държяха своите преподавания, и дето, макар че г-н директорът се явил и ги поканил да влязат в училището като им прочел и телеграмата от Министерството, в която между другото се казва, че ще дойде пратеник за изслушване оплакванията им, те продължиха своята демонстрация цял час, като издаваха заглушителни викове, между които и: УУ! УУ!

На 12.XI. учениците водени от граждани дойдоха в училището и замятията почнаха с пълни класове. На другия ден, обаче учениците от IV р. и IV п. отказват да влязат на часовете на някои учители, макар че са били предупредени от директора и някои учители за последствията от една таква тяхна по-стъпка.

Учителският съвет, като взе предвид развитието и положението на работата намери, че е крайно време, като училищна власт да влезе в/ъв/ функциите си и каже своята дума. И той с голямо вишегласие реши: По-неже учениците от IV р. и IV п. кл/ас/ не искат да идат на уроците на някои учители, обявяват се тези класове за затворени. Ученици от тия класове, които желаят да продължават да бъдат такива, /да/ подават заявление в срок до 17.XI. с/ъс/ задължение, че ще посещават уроците на всички учители. В случай, че и други или всички класове на гимназията се солидаризират с IV р. и IV п. кл/ас/ с тях ще се по-стъпва също тъй, както с поменатите класове.

Учителите г-н Костов, Юр. Димитров и Арнаутов останаха на особено мнение.

/.../

Директор:/п/ Не се чете
Секретар:/п/ Не се чете

Ф.75К, оп.1, з.в.2, л.75-77

№ 12. Изложение от Директора на Народна мъжка гимназия
"Княз Борис I" - Русе за стачката на учениците от гимназията.

Русе, 21 ноем. 1919 г.

По ходя и причините на стачката на учениците при поверената ми

гимназия давам следното изложение:

До 4 ноември нито аз, нито някои учител е чул нещо да се говори между учениците за стачка. На 4 с/ъщия/ м/есец/ ми съобщи г/осподин/ Богданов, че учениците от Разград са дошли да агитират за стачка в гимназията и забелязал един от тези ученици в коридорите да говори с наши ученици. Потърсил той ученика веднага, но го не намерил. Подир обяд същия ден г/осподин/ Гредоначалника ми съобщи, че от Разград са дошли учениците; Маринов Боню и Попов Иван да повдигнат и тук стачка. Не предполагам обаче, че на следния ден може да избухне стачката. Но на 5 с/ъщия/ м/есец/ към 7 часа и 45 минути, когато идех за училище, забелязах учениците събрани в грединката пред гимназията и разбях, че има стачка. Отидох при тях, запитвах защо са се събрали тук, но никой нищо не ми казва: Казвах им, че ако те имат да се оплакват за нещо, нека предявят исканията си било в дирекцията, било в Министерството и ако те от долните класове тръгнаха към гимназията, но големите ги задържаха. Среших г/осподин/ Гредоначалника близо до гредината и го помолих да отиде и каже на учениците да се приберат в гимназията, а онези от тях, които искат да правят стачка, да останат тук. Господин Гредоначалника вместо това каже на учениците, че събранието те могат да направят, но вие от града. До това време в учениците се забелязваше колебание, но думите на Гредоначалника ги окуражиха. Веднага те тръгнаха към края на града, като учениците от горните класове заобиколиха ония от долните и ги поведоха към алеите. Веднага аз свиках учителският съвет на заседание и след обменяване на мисли върху създадения се положение, съвета реши: Да се съобщи чрез градския гласатай, че учебните занятия в гимназията продължават; ония ученици, които отсъствуват ще бъдат отстранени за неизвинени отсъствия; канят се родителите, сами да доведат децата си в училище, за да не бъдат спирани и бити по улиците от инициаторите на стачката. Това решение бе веднага съобщено в Министерството с телеграма №1868 от 5 ноември. Подир обяд замолих Гредоначалника да вземе мерки да не се допусне терор върху учениците, които на 6 т/ози/ м/есец/ ще дойдат на училище. Гредоначалника ми обеща да направи това, но на 6 т/ози/ м/есец/ към 7 1/2 часа при идването ми в училище забелязах по всички улици ученици, които спираха и връщаха отиващите на училище ученици. По улиците и около гимназията не видях ни един стражар. Въпреки тоя терор около стотина родители доведоха децата си в училище и всички се оплакваха, че с труд са дошли защото стачниците със сила и заплашване са искали да изтръгнат децата от ръцете им. Гражданите пожелаха да разменят мисли по стачката и аз им посочих стаята на I а р/еален/ клас. След доста дълго говорене гражданите избраха 5 членна комисия, която да се срещне

с учениците и ги посъветва да дойдат в училище и оплакванията им ще бъдат изслушани от Министерски пратеник. По молбата на гражданската комисия заседанията се отложиха за следния ден. След обяд към 3 часа при мен се яви 6 членна комисия от ученици и ми поднесоха исканията на учениците, които са същите изложени в позива им. В присъствието на учителите г/осподин/, г/осподин/ Баларев, Минев и Шиваров беседвахме заедно с учениците върху стачката и исканията им. Комисията се убеди, че повечето искания са неоснователни и че не е този път, по който трябва да изяват своите искания. Учениците през този ден с разрешение на Гредоначалника имаха събрание в местността "Цаперката". Изобщо учениците правят събрания всеки ден в алеите.

На 7 т/зи/ м/есец/ в 7 1/2 часа преди обяд бях в училище. По всички улици водещи за гимназията видях ученическа полиция да задържа и връща ученици, макар че на 6 ноември замолих г/осподин/ Окрявни д-р-а да разпореди да не се допуска този терор.

В училището можеха да проникнат около 50 ученика, с които имахме занятия. Съобщих в Министерството втори път с телеграма № 1409 за хода на стачката, но нямаш отговор на първото ми съобщение.

На 9 с/щия/ м/есец/ учениците устройоха митинг на открито, гдето говорил бившия ученик при гимназията Горис Петров.

Подир обяд е имало второ гражданско събрание, косто е избрало нова комисия, която да влезе в споразумение с учениците и училищните власти за прекратявания на стачката. С тая комисия се срещнах още същия ден по нейна покана. По решението на събранията комисията ми предложи да отстраня до идването на Министерския пратеник учителите: г/осподин/ г/осподин/ г/осподин/ Минев, Мазнев и Недев и да не се изключават ученици. Обясних им, че Закона и Правилника по просветата не ми позволяват да направя това. Освен това никой Закон в страната не допуска да се изключва един гражданин без да бъде изслушан и съден от съответните съдилища. Относно изключването на ученици заявих, че това не зависи само от директора, но и от учителския съвет и Министерството, поради това аз в качеството си на директор на гимназията не мога да дам разрешение, че някои ученик няма да бъде наказан или изключен. След дълги дебати можах да убедя комисията да покани учениците да почнат занятията при старото положение до идването на Министерския пратеник, който ще разреши оплакванията на учениците и ще установи отговорностите.

На 10 с/щия/ м/есец/ се явиха на занятие около 100 ученика, който се водиха занятия. Ученическата полиция пак продължаваше терора и връща идващите в училище ученици. За хода на стачката телеграфирах в Министерството трети път, телеграма № 1404, но от Министерството не

получил още наставление.

На 11 ноември в училище се явиха 120 ученика, с които се водиха занятия. И през този ден ученическата полиция упрежняваше своя терор. Тоя ден сутринта получил първото наставление от Министерството - да покана учениците да се явят на занятие; ония от тях, които не се явят да се наказат по § 106 от Правилника; Министерския пратеник, който ще дойде да изслуша оплакванията на учениците. При мен дойде гражданска комисия, която на ново иска да съм отстранил временно учителите: Мазнев, Минев и Недев. Казах им, че това е невъзможно и им прочетох изтавлението на Министерството. По покана на комисията учениците се явиха вкупом в училището и ми искаха писмена декларация, че никой няма да бъде изключен. Обясних им, че нямам власт да дам таква декларация, но че техните искания непременно ще бъдат изслушани, и ако се намерят справедливи ще бъдат удовлетворени. Половината ученици влязоха в класовете си, но в това време полицията по неизвестни за мен причини, арестувала двама ученика. Това предизвика възбуждение в останалите долу ученици и те се разтичаха из коридорите с викове, че техни другари били арестувани и влезлите в стаяте ученици наново излязоха. Към 11 часа учениците се събраха в задния двор на гимназията и аз се явих при тях и им говорих доста дълго, но не успях да ги убедя, че няма смисъл да продължават стачката и трябва да се върнат вече в училище.

След обяд в 4 часа учителския съвет има заседание по въпроса за стачката на учениците в свързка с нареждането на Министерството. Понеже на учениците бе съобщено нареждането на Министерството заседанието на съвета се отложи за следващия ден, за да се види дали учениците ще се подчинят на този разпореждане.

На 12 ноември на занятия се явиха пак малко ученици. Ученическата полиция пак упрежняваше терор. Нова гражданска комисия се яви при мен и ме моли да отложя заседанието на съвета за утре, като обещава, че учениците ще дойдат на занятия още днес. Не се съгласих да отложя съвета, но към 10 часа дойдоха всички ученици и си влязоха в класовете. С това заседанието на съвета стана безпредметно и не се състоя.

На 13 т/ози/ м/есец/ занятията се водиха с всички класове, но учениците от IV-те класове напуснаха часа на г/осподин/ Минев и г/осподин/ Недев въпреки моите и ония на класните наставници съвети, че те са длъжни да посещават часовете на всички учители до идването на Министерския пратеник. Предупредени бяха и V-те класове, но на 14 и V-те класове не се явиха на занятия при горните учители.

Това положение не можеше да се търпи от съвета и в заседанието си от 13 т/ози/ м/есец/ реши всички класове, които не посещават

часовете на всички учители да се затворят, а ученици от закритите класове, които желаят да посещават часовете на всички ръководители в двудневен срок да се запишат на ново. Незаписаните в горния срок ученици ще останат вн от училище до идването на Министерския пратеник. Поисках телеграфически одобрение от Министерството на това решение на съвета, като изказах мнение, учениците от закритите класове, които желаят да посещават часовете на всички преподаватели, да се приемат направо-без записване. С телеграма № 27461 от 14 ноември Министерство одобри това мое мнение. На 15 ноември се тури изпълнение решението на съвета. В присъствието на класните наставници съобщих на учениците от IV-те и V-те класове, че тяхните класове се закриват и ония от тях, които желаят да посещават часовете на всички учители да дойдат на занятия на 17 т/ози/ м/есец/. На 15 ноември учениците от тия класове бяха освободени от занятия.

Към 10 часа една тълпа от около 50-60 души от тия ученици навлязоха в гимназията и насила искаха да заставят учениците от I, II и III-те класове да напуснат занятията. Те влязоха в класовете в/ъв/ време на занятия и с дива викове каняха учениците да напуснат класовете. Отидох при тях и ги съветвах да не вършат това и защото не ме послушах поисках помощ от полицията, която ги застави да напуснат зданиято. На 17 т.м. понеделник на занятия се явиха по 10-15 души от всеки клас. Съвета реши да се разпуснат тия ученици и не взема друго никакво решение, понеже ни бе известно за пристигането на Министерския пратеник. Останалото по стачката е известно на г/осподин/ инспектора.

Като главна причина за стачката смятам: 1. Че през тази учебна година се взеха по-строги мерки за дисциплината в училище; застъпени са всички предмети и учителите в желанието си да минат всичкия останал учебен материал от миналите учебни години, за да се започнат поне идущата учебна година нормални занятия, станаха по-взискателни.

2. Общата разпуснатост и незачитане на законите на страната.

3. Стачките от другите гимназии и агитациите на ученици от Разград, а може би и от Свищов повлияха като разреза главно между учениците от горните класове.

Факта, че стачката избухна ненадейно не само за учителите, но и за повечето ученици и че своите искания и обвинения стачниците формулираха след обявяването на стачката и обвиниха някои учители за работи вършени през 1916, 1917, 1918 години потвърждава горното.

Директор: п/ Не се чете

№ 13. Из Протокол № 24 от заседание на Учителския съвет при Държавното средно земеделско училище в Образцов чифлик край гр. Русе за революционни прояви на ученици.

Русе, 24 ноем. 1923 г.

/.../

3. Наказва се с мъмрене в клас от Господина Директора ученика от III клас Дреновски Никола, за гдето е носил с/ъс/ себе си револвер в клас.

4. Наказва се с мъмрене на саме от Господина Директора учениците Атанасов, Марин от V клас и Стрезов, Кръстю от IV клас за гдето първия е укривал, че има револвер, а втория кама.

/.../

Председател и
Директор: /п/ Не се чете
Членове: /п/ Не се чете

Ф.68К, оп.1, в.е.80, л.8. Оригинал. Ръкопис.

№ 14. Писмо от Директора на Мъжката гимназия-Русе до Министерството на Народното просвещение-София за обявена ученическа стачка в гимназията.

Русе, 9 дек. 1924 г.

Вчера учениците от седмите и осмите класове обявиха стачка, за гдето се наизаха от съвета два класа за колективно напудане учебните занятия. Вчера с долните класове се водеха редовни занятия. Но предвид терора, който стачниците упражняват върху идващите в училище ученици, днес преустанових занятията за неопределено време. /.../

Директор: /п/ Кирев

Ф.75К, оп.1, в.е.17, л.201. Оригинал. Ръкопис.

№ 15 Доклад на комисията назначена от Директора на Държавното средно земеделско училище в Образцов чифлик край гр. Русе за разследване революционни прояви на ученици.

Русе 15 март 1931 г.

На комисията в състав: г.г. учителите Ст. Петров, Р.Светозаров,

Ив. Атанасов и Хр. Ст. Димитров, назначена от г. Директора да разследва простыката на учениците Казаков, Атанас Димитров и Аракчийски Кубрат Христов от V курс.

Комисията се събра днес, 15 март в учителската стая и изслуша г. Спатаров, който разказа, че като превел с учениците Механджиев, Лафчиев и Киримов, преглед на тавана над понсиона-Механджиев донесал една възглавница почти пълна с книги, най-отгоре на които видял съдържанията на Хр. Ботев, в. "Ехо"/комунистически вестник издаван в София/ и едно немско илюстрирано списание.

/.../

Комисията след /като/ взема предвид, а./ че ученика Казаков Атанас е с комунистическо убеждение още с идването си от Плевенското висшарско училище; б./ че в съдия се намериха преди три седмици 3 книжки от пет годишния план на СССР от германския комунист/не се чете/, който той навярно е искал да разпродава между учениците; в./ че в торбичката е бил и комунистическия в. "Ехо"; г./ че в торбичката книгите навярно са все нелегална литература, която той е криел на тавана, знаейки, че надзирателя му прави често ревизия; д./ че тия книги са негови, защото той не би опитал при г. Спатаров да си ги иска; е./ че той заедно с Аракчийски Кубрат са насилствено отворили вратата на учителската стая и са задигнали торбичката с книги - е на мнение-ученика Казаков, Атанас, да бъде изключен завинаги от всички средни земеделски училища в Царството.

Комисията като взема пред вид, че ученика Аракчийски Кубрат е също с комунистически убеждения, че той е съдействувал да отворят насилствено вратата на учителската стая, за да вземат торбичката с книгите, па може в торбичката да е имало и негови книги-е на мнение-ученикът Аракчийски Кубрат да бъде изключен завинаги от всички земеделски училища в Царството.

Комисия: /п/ Не се четат

Ф.68К, оп.1, а.е.81, л.26-27.Оригинал. Ръкопис.

№ 16. Из Протокол № 14 от заседание на учителския съвет при Народна мъжка гимназия "Княз Борис"-Русе за наказване провинени ученици.

Русе, 20 май 1933 г.

Днес, 20 май 1933 г., учителския съвет при Мъжката гимназия, под председателството на директора г/осподин/ Н.Просеничков, се събра

на заседание и в присъствието на всички членове на съвета, с изключение на г/оспода/ Богданова, която отсъствава по болест, разгледа следния дневен ред:..../

Комисията в състав г/оспода/ г/оспода/ Т.Дашков, М.Стамболиев и Ст. Рътков, прочете доклада си за проститката на Комарев Андрей-V-а кл/ас/, Хербов Ст.-VIII б кл/ас/ и Христов Любомир VIII й кл/асически/ кл/ас/, които се обвиняват в това, че на 1 май са подготвили и пръснали в гимназията позиви с комунист/ическо/ съдържание. Нарушили са § 221 т.н. от Прав/илника/ за средните/ училища/. Комисията предлага да бъдат наказани по § 234, б/уква/ "р" /.../.

Председател:/п/ Н.Просеничков
За секретар:/п/ Т.Дашков

Ф.75К, оп.1, а.е.3, л.146.Оригинал. Ръкопис.

№ 17. Позив
от у-ците при Държ. Ср. Стол. у-ще гр. Русе

Драги ученици,

Виждайки изключителните времена, които преживяваме и имайки предвид промените, които се извършиха напоследък в училището ни, ние учениците при същото училище не можем да понесем тия неправди и ограничения, които не ни дават възможност за по-нататъшното ни образование.

Ето защо, ние каним, всички учаци се младежи да подкрепят единодушно нашата борба за осъществяване исканията ни, поменати в апела към нашите родители, настояници и почитаемото гражданство.

Надявайки се, че вие не ще останете равнодушни към нашите искания, ние повторни Ви каним всячески да ни подкрепите.

Русе, 24 септ. 1939 г.

От у - ците при
Столар. у-ще

Ф.17К, оп.1, а.е. 74, л.17. Печатно.

№ 18. Обявление
на Държавно промишлено училище за мобилировка и вътрешна декорация
в град Русе.

гр. Русе, 25 септ. 1933 г.

Учениците от училището представяйки свои искания за по-големи пресбразования с оглед на тяхното бъдеще след завършване кулса на същото днес организирано и демонстративно не са се явили на занятие.

Предвид на това, че представените искания не са от компетентност на училищната управа, нито са в зависимост от нея, Дирекцията на училището в изпълнение решението на учителския съвет взето в заседанието му днес 9 ч. сутринта, ПРЕДУПРЕЖДАВА всички ученици, че ако днес до 4 часа сл/ед/ обяд не се явят на занятия, ще се смятат за доброволна напуснал и тяхното приемане ще стане наново с/ъс/ заявления за презаписване.

При презаписването всеки ученик ще трябва непременно да се придружава от родителя или настойника си.

За учениците стипендиянти и тия настанени в пансиона, ако до 4 часа днес не се явят на занятие, ще се съобщи в/ъв/ фонда за прекратяване стипендиите им и лишаването им от всякаква помощ стъция.

Обявява се за знание, че всякакви преговори с акционни комитети, комитети, комисии и пр. от страна на учениците с дирекцията на училището са забранени. Дирекцията на училището не може да удовлетворява искания несъвместими с назначението и целта на училището, нито да прави отклонения от закона и правилника за търговското и промишлено образование.

От Дирекцията: /Печат/

Ф.17, оп.1, а.е.74, л.19. Копие. Машинопис.

№ 19. Писмо от Директора на русенското Средно столарско училище до Прокуроре на Окръжния съд в гр. Русе за възвръщането на местожителство на ученици-организатори на стачката в училището.

Русе, 2 окт. 1933 г.

Господин Прокуроре,

Дирекцията на училището ми намира за свой дълг да Ви уведоми, че днес замоли официално г-н Инспектора на полицията да разпорежи за задържането под стража и възвръщане на местожителствата си сведенията ученици-стачници от училището ми, които са били организатори и подбудители на същата, а така също са възпрепятствували на желаещите ученици да следват /посещават/ занятията, а именно:

1. Константинов, Коста Пендъв.
2. Шопов, Васил Асенов.
3. Стоянов, Злати Симеонов.
4. Балтов, Байчо.

5. Толоров, Захари Христов.
6. Петков, Иван Владиславов.
7. Милев, Райчо Митев.
8. Попов, Иван Димитров.
9. Петков, Андрей Цанев.
10. Нанев, Иван Пенев.
11. Янев, Димитър Димов/Каревренски/
12. Цеков, Александър Цанков.
13. Мандев, Пенчо Стоянов.
14. Стоянов, Никола Орбанов.
15. Цанев, Кръстю.

Понеже тия последните двама са от Русе, затях помолихме да бъдат държани в домовете им под надзор.

Директор: /п/ Не се чете

Ф. 17К, оп.1, а.е. 74, л.27. Оригинал. Машинопис.

№ 20. Писмо от Директора на Средното столарско училище в гр. Русе до инспектора на полицията за разпространението на забранени вестници сред учениците.

Русе, 2 ноем. 1933 г.

Приложен изпраща Ви се, г-н Инспекторе, един брой от в. "Студентски знаме", бр. I от 28 октомври т.г. заловен в ученика Петков Димитър Иванов от VII кл. даден му от ученика от същия клас Иванов, Иван Георгиев. Този последния е предлагал вестници от същия брой на учениците Христо Христов, Христо Атанасов и Йоцов, Владимир Костов, които след прочитането им са ги унищожили.

По този случай, моля да се произведе разследване и ако този брой от вестника е инкриминиран, да се направи потребното за установяване виновността на разпространителите му.

Директор: /п/ Не се чете

Ф. 17К, оп.1, а.е.66, л.3, Оригинал. Машинопис.

№ 21. Писмо от Окръжния полицейски инспектор в гр. Русе до Директора на Столарското училище за антиполицейска демонстрация на ученик.

Русе, 4 ноем. 1933 г.

Съобщава Ви се, Господине Директоре, че е установено, че ученика

от повереното Ви училище Иван Георгиев от VII клас е организиран на 29 октомври т.г. нападение срещу група младежи, които са пеели национални песни по случай бойния празник на 5 Дунавска дивизия. Съдият е блъснал полицейския агент Юрдан Иванов и избягал в една къща, дето се е укривал до залавянето му.

Окръжен полицейски
инспектор:/п/ Не се чете

Ф.17, оп.1, а.е.66, л.4. Оригинал. Машинопис.

№ 22. Писмо от Окръжния полицейски инспектор в гр. Русе до Директора на Средното художествено /столярско/ училище със запитване за взетите мерки срещу ученик, проявил се в антиполицейска демонстрация

Русе, 6 февр. 1934 г.

Съобщете в най-скоро време какви мерки сте вземали спрямо ученика от повереното Ви училище Иван Георгиев, за проявената от него комунистическа дейност.

Окръжен полицейски
инспектор:/п/ Не се чете

Началник Административна
група:/п/ Не се чете

Ф.17К, оп.1, а.е.66, л.5. Оригинал. Машинопис.

№ 23. Писмо от Директора на Средното промишлено училище по мобилировка и външна декорация и допълнително столярство до Окръжния полицейски инспектор в гр. Русе за политически прояви на ученици.

Русе, 10 февр. 1934 г.

С наше писмо № 1516 от 2.XI. м.г. изпратихме в инспекцията Ви един брой от в. "Студентско знаме" заловен в ученика Петков, Димитър Иванов даден му от Иванов, Иван Георгиев от същия клас, като същевременно молахме да ни се съобщи, дали вестника е инкриминиран, за да се установи виновността и следователно се наложи съответното наказание за комунистическа дейност, защото училището няма положителни данни, че действително той е проявил такива.

Що се отнася за инцидента между същия ученик и полиция Юрдан Иванов изразен в неподчинение на властта, той е наказан от учителския съвет с намаляване на поведението му на 2 единици и оставянето му в

училището /е/ условно.

Директор:/п/ Не се чете

Секретар:/п/ Не се чете

Ф. 17К, оп.1, в.е.66, л.б. Оригинал. Машинопис.

№ 24. Из Протокол № 8 от заседание на учителския съвет при Народна мъжка гимназия "Княз Борис"-Русе за наказване провинени ученици.

Русе, 15 февр. 1934 г.

Днес, 15 февруари 1934 г., учителския съвет при Мъжката гимназия се събра на заседание, под председателството на г/осподин/ Директора, г/осподин/ Н. Просеничков и в присъствието на всички учители (отсъствува г/осподи/ца Л. Динолова по болест) разгледа следния дневен ред:/.../

4. Прочете се доклад от комисията, назначена от г/осподи/н Директора, в състав: г/осподин/ М. Отамболиев, г/осподи/ца Йорд. Димитрова, г/осподи/н Ст. Рътков, г/осподи/н Тодор Дашков, г/осподи/н Ев. Користин и г/осподи/н Б. Радусев, да разследва ученици обвинени в комунизъм.

Комисията, след като е разследвала обвинените ученици и други, като свидетели намира, че:

1. Алексиев, Иван Стойков от VIII и/класиче/ски кл/ас/ е главен организатор на комунистически групи в гимназията; давал е нареждания за образуване на кл/асни/ ком/унистически/ групи и определял време и място за събрания на тия групи. В тия събрания той е изказвал критика върху законопроекта за Народната просвета и високите такси. Разпространявал е и позиви против християнизирването и изпратил делегат на ученическата конспиративна конференция в София./.../

2. Драгнев, Димитър Тодоров от VIII и/класиче/ски-организатор на кл/асни/ комунистически групи ходил като делегат на комун/истическа/ конференция в София; като комунист той се е проявил и миналата учебна година./.../

3. Михайлов, Михаил Димитров от VIII б кл/ас/-организатор на класни комунистически групи, като е свиквал отделните организатори на събрания в квартирета си; присъствувал е на общите събрания, уреждани от Централния комитет; разпространявал нелегални брошури и вестници. Пред комисията се е държал крайно дръзко и се е опитвал да я заблуждава./.../

4. Стоев, Димитър Мирчев от VIII а кл/ас/, се е провинил като е влизал в комунистически групи, в акционен комитет против войната; взел участие в редактиране на позиви за 1 август, за което е съден

по 3/якона за/ 3/ащита на/ Д/ържавата/ с присъда 4 месеца затвор, после обявявана./.../

5. Вълев, Стоян Върбанов от VIII б кл/ас/-служил за връзка между един шивач комунист и ученическата комунистическа централна група /.../.

6. Иванов, Петър Златев от VII а кл/ас/ провинил се е като участвувал в комунистически събрания. Определен бил за главен организатор на VII-те класове. Чел е нелегална литература. Държал се е дръзко към комисията и се е опитвал да я заблуждава чрез лъжа./.../

7. Тонев, Рафаил Петров от VII б кл/ас/ се е провинил като е участвувал в комунистически събрания. От централното настоятелство му било възможно да организира група в VII б кл/ас/ /.../

Председател: /п/ Н. Просеничков
Секретар:/п/ М.Д.Фачева

Ф.75К, оп.1, а.е.3, л.184-185. Оригинал. Ръкопис.

№ 25. Протокол № 28 на Учительския съвет при Средното земеделско училище в Образцово чифлик край гр. Русе за политически прояви на ученици.

Днес, 23.IV.1934 г. учителският съвет при Средното земеделско у-ще в Образцово/ чифлик под председателството на г. Директора и присъствието на всички г.г. учители, с изключение на г. Васил Димитров, има извънредно събрание, на което разглежда простъпките на учениците Саров, Никола, Йонев, Белчо и Дерменджиев, Аспарух.

Съвета изслуша обясненията на г. Директора, писмото на полицейската инспекция, показанията на учениците пред полицията и доклада на комисията/който е неразделна част от този протокол/.

Съвета след обстоятелни разисквания, като взе пред вид:

I. Че ученика Дерменджиев Аспарух от VI клас а/е присъствувал на 17 март 1934 г. в гр. Русе на забранено комунистическо събрание; б./идейно е комунист.

II. Че ученика Саров, Никола от VII клас а./ получава своите писма, несъмнено от политически характер, не чрез училищната управа, а чрез ученик-комунист в гр. Русе; б./ сам в писмото си до х.Шенков, Любен, заявява, че усилено почва да работи всред своите другари в комунистически дух; в./ в миналото е присъствувал на забраненото комунистическо утрѐ, на 1 август е демонстрирал симпатиите си към комунистическия презник.

III. Че ученика Йонев, Белчо от VII клас а./ с/ъс/ своята буйност и комунистически убеждения е създад при арестуването на Саров Никола един неподходящ за учениците инцидент; б./ на 1 август е демонстрирал

симпатиите си към комунистическия празник; в./ е регистриран в полицията като активен комунист.

IV. Че учениците Саров, Никола и Йонев, Белчо в./ са познати на повечето на г.г. учителите като активни комунисти; б./ снисхождение-то, което учителският съвет в миналото ~~ни~~ направи заради участие в комунистическото утро и демонстрацията на 1 август с цел да се поправят неим е повлияло; в./не са се поддали и на възпитателното ~~въздействие~~ от страна на г.г. учителите, на което мнозина техни другари се поддадоха. Напротив, явно личи, че те упорито следват своите комунистически убеждения и ги насаждат сред своите другари.

V. Че за да се спре растежа на комунизма в училището, на който Саров, Никола и Йонев, Белчо са в първите редове, РЪИИ:

1. Дерменджиев, Аспарух и Саров Никола да се накажат съгласно чл. 247, т.7 от училищния правилник /изключване за винаги от Средното земеделско училище в Обр/зцов/ чифлик, с право следната учебна година да постъпи в Садовското земеделско училище.

2. Йонев, Белчо да се накаже съгласно чл. 247, т.6 от същия правилник/изключване за една година от текущото училище/ поведението и на тримата се определя "ЛОШО".

Настоящия протокол се прочете и прие в същото заседание.

На оригинала подписали: Председател на съвета Директор-Ив. Долмов и членове: Хр. Ст. Димитров, Ст. Петров, Дим. Стоянов, Хр. Василев, Ник. Димов, Ив. Чакъров, Л. Галев, Вас. Пеев.

Вярно с оригинала.

Ф.68К, оп.1, в.е.85, л.126. Копие. Машинопис.

№ 26. Писмо от Началника на отделение при Министерство то на Народното просвещение - София до Директора на Сети гимназии "Княз Борис" и "Бяба Тонка"- Русе за изписване сградата на гимназията с лозунги.

София, 29 януари 1935 г.

В Министерството има сведения, че в Русенската гимназия имало ученици, които на 7 ноември описали задната част на гимназията с лозунги "Сърп и чук" и "Да живее денят, в който болшевиките взеха властта."

Тези ученици са дошли от Разградската гимназия и са били във връзка с Тодор Г. Вълнаров и Никола Стойчев.

Проверете най-обстойно тия сведения и за направеното донесете в Министерството.

Началник на отделение:п/

Не се чете

Ф.75К, оп.1, в.е.37, л.148. Оригинал. Машинопис.

№ 27. Писмо от Директоре на Слети гимназии "Княз Борис I" и "Баба Тонка"- Русе до М-ра на Народното просвещение-София за изписани лозунги по сградата на Мъжката гимназия.

Русе, 5 февр. 1935 г.

На № 386/5 февруари 1935 г.

В отговор на писмото под насрещния номер, дължа Ви съобща, господине Министре, че наистина на 7 ноември заранта намерихме западната част на Мъжката гимназия описана и то със следния текст:

"СССР; Да живее 7 ноември; СССР;

Долу фашизма и войните; БНП; СССР"/.../

Тодор Г. Вълнаров е свършил VIII клас на Русенската мъжка гимназия/ през 1932-1933 г. и от 26 октомври 1934 г. е в затвора, заради комунистически прояви.

Никола Стойчев е бил ученик в VIII клас на същата гимназия през учебната 1933-1934 г. и е изключен заради проявена комунистическа дейност, а от 8 декември 1934 г. е също в затвора.

Според сведенията, дадени от Директора на Русенския окръжен затвор тия младежи не са били посещавани от ученици.

Директор: /п/ М.Д.Миновски

Ф.75К, оп.1, а.е.37, л.149-150. Оригинал. Машинопис.

№ 28. Донесение от Директора на Слети гимназии "Княз Борис I" и "Баба Тонка"-Русе до М-ра на Народното просвещение-София за изписани лозунги по сградата на Девическата гимназия.

Русе, 5 февр. 1935 г.

Дълга да Ви донеса господине Министре, че вчера, 4 февруари, гредят Русе осъмна с много къщи описани от неизвестни злосторници, между които и нашата Девическа гимназия.

Сградата на Девическата гимназия, заедно с недовършените основи е построена на три улици и то до самия тротуар, за това е невъзможно да се опази от подобни злодеяния.

I. Върху недовършените основи на гимназията бе написано следното: "Долу фашизма; СССР; БНМС; БНП; СССР; рисунка на сърп и чук и Да живее Евгений".

II. По самата гимназия бе написано "СССР; БНМС; Долу бесилните; Да живее БНП".

III. Точно срещу гимназията бяха описани 2 къщи:

1. На къщата на архитект Христо Христов бе писано: "Палачи, долу войната; Долу бесилните; рисунка на сърп и чук; СССР-СССР".

2. На къртата на адвоката Кънчо Кънчев-бивш народен представител, бе написано: БКП; СССР; БЮМС; рисунка на сърп и чук БЮМС; СССР; БКП и пр/очие/. Описани са още редица къщи из другите квартали на града между които и тя на почтения гражданин д-р Доганов.

Днес, 5 февруари градът остъгна с още много други къщи, описани със същите и други текстове.

По всичко личи, че тази обща комунистическа акция е предприета във връзка с делото срещу редицата младежи комунисти, което е насрочено да се разгледа днес в Апелативен съд.

Директор: /п/ М.Д.Миновски

Ф.75К, оп.1, а.е.37, л.151. Оригинал. Машинопис.

№ 29. Донесение от Директора на Слети гимназии "Княз Борис I" и "Баба Тонка" до М-ра на Народното просвещение-София за изписване стените на Мъжката гимназия с комунистически лозунги.

Русе, 23 ноем. 1935 г.

Донасям Ви господине Министре, че на 17 срещу 18 т.м. неизвестни лица, разбили задната врата на Мъжката гимназия, влезли вътре и с червена боя написали по стените комунистически лозунги./.../

Директор: /п/ М.Д.Миновски

Ф.75К, оп.1, а.е.37, л.129. Оригинал. Машинопис.

№.30. Доклад от Директора на Слети гимназии "Княз Борис I" и "Баба Тонка" - Русе до М-ра на Народното просвещение-София за изписване Мъжката гимназия с комунистически лозунги.

Русе, 3 дек. 1935 г.

Донасям Ви господине Министре, че назначената комисия в състав: От. Ангелов-председател, Ив. Станчев и Т.Дръшков-членове, която да разследва, кои лица и при какви условия са успели да влязат и напишат комунистически лозунги в сградата на Мъжката гимназия през нощта на 17 срещу 18 ноември привърши своите разследвания, без да открие злосторниците./.../

Злосторниците са нарисували с червена боя по стените на коридора от горния етаж на няколко места Сърп и Чук и написали лозунгите: "Да живее БКП", "Другари, на работа", "Не трябва легион", а хляб за пролетариата", "Другари на борба" и пр/очие./.../

Директор: /п/ М.Д.Миновски

Ф.75К, оп.1, а.е.37, л.130. Оригинал. Машинопис.

№ 31. Заповед № 10 от Директора на Средното промишлено училище по мобилировка и вътрешна декорация и допълнително столарско училище в гр. Русе за прекратяване на ученическата стачка.

Русе, 2 ноем. 1937 г.

Натоварен съм от Господин Началника на Търговското и Промисленото образование при Министерството на Търговията, да съобщи на учениците, при Русенското държавно столарско училище, че за акцията им извършена на 29, 30.X. и 2.XI. т.г. е донесено на Господин Министъра на Търговията, промишлеността и труда и той заповидава: Всички ученици незабавно да се явят в класовете си и започнат да работят като безропотно се подчинят на разпорежданията на учителите и директора си. Никою няма да се позволи в училищната сграда или вън от нея да устройва протесни акции против училищния ред, програма или съществуващите закони в страната, нито пък да търси сметка за действията на училищната власт или да/ се поставят известни условности относно мерките, които ще реши да приложи тя, по отношение смутителите на реда.

Всички ученици, които си позволят да противодействуват на настоящите ми заповед и откажат да се подчинят на наредбите на директора на училището ще бъдат веднага отстранени и изключени завинаги от всички училища в България.

Ако учениците, които откажат да работят, се нареди да напуснат веднага училището, не сторят това по доброволен начин ще се прибегне до съдействието на полицейските власти и ще се иска незабавното им интерниране по местожителствата им. Предупреждавам също ония ученици, които с необмислената си постъпка, накарат училищната власт да ги изключи, да не се осмелят да искат впоследствие от Министерството да бъдат опростени и приети наново за ученици. Всякакви постъпки в този смисъл ще останат без последствие и няма да бъдат разглеждани. Повдигнатите от учениците или техните родители или настойници въпроси, ще бъдат разглеждани и преценени от Министерството, като на справедливите и основателни такива, ще се даде разрешение. За това, обаче е необходимо време и търпение. В никой случай няма обаче да позволя да се налагат разрешенията на въпроси, по които Министерството има свое становище и за разрешението на които няма да се повлияе от подобни насилствени или протесни акции.

Директор: п/ Не се чете

Прочетена в/въ всички класове.

Ф.17 К, оп.1, а.е.2, л.3-4. Оригинал. Ръкопис.

№ 32. Обява № 1270 на Държавното средно художествено училище за мобилировка и вътрешна декорация - Русе.

Русе, 4 дек. 1937 г.

Съобщава се на учениците при училището, че съгласно Заповед № 274 от 4 т.м. на Г-н Министъра на Търговията, промишлеността и труда, учебните занятия се прекратяват и училището се закрива.

От Дирекцията на училището

Ф.17К, оп.1, в.е.75, л.23. Копие. Машинопис.

№ 33. Из Протокол № 8 от заседание на учителския съвет при Народна мъжка гимназия "Княз Борис"-Русе за наказване провинили ученици.

Русе, 26 дек. 1940 г.

Днес, 26 дек. 1940 г. учителският съвет при Русенската народна мъжка гимназия "Княз Борис" се събра на редовно заседание под председателството на заместник директора и г/осподин/ д-р М. Георгиев и в присъствието на г/осподъ/ г/оспода/ преподавателите. Отсъстваха/.../.

6. Докладва Йордан/ Попов за простъпката на Никола Йорданов Пиргозиев от VIII а р/еален/ кл/ас/, който се е провинил в нелегална дейност, левичарски идеи. Комисията намира, че ученикът е виновен, понеже е поддържал връзки с лица, които са организатори на Работнически младежки съюз, натоварен от тях с длъжността отговорник- за организационна дейност в гимназията, каквато той не успял да проведе поради мерките, взети от полицията. Комисията взе предвид полицейското дознание, съставено за ученика.

Нарушил е § 273 от Правилника за народните средни училища. Предлага наказание по § 260 б/уква/ П - изключване от всички училища в царството, а поведението му да се намали от похвално на укорно/2/. Докладът се приема. За предложението на комисията гласуваха всички присъстващи 30 учители./.../.

Председател:/п/Не се чете

Секретар:/п/ Йорд. Димитров

Ф.75К, оп.1, в.е.9, л.29. Оригинал. Ръкопис.

№ 34. Из Протокол № 10 на Учителския съвет при Мъжка гимназия "Княз Борис"-Русе за наказване ученик за четене романа "Майка" от М. Горки.

Русе, 20 март 1941 г.

Днес, 20 март 1941 г. учителският съвет при Русенската народна

мъжка гимназия се събра на редовно заседание под председателството на директора г/осподин/ Т/одор/ Дашков и в присъствието на г/оспода/ г/оспода/ преподавателите. Отсъстваха:./.../.

VII. Наказания за провинени ученици.

Докладва г/осподин/ Йордан/ Павлов за простъпката на Илия Йорданов Великов от IV в р/еален/ кл/ас/, който се провинил в четене на леви-чарска литература. Намерени са у него в квартирата му книгата "Майка" от М/аксим/ Горки и един реферат, писан от брата му, за революцията в Русия. Комисията намира, че ученика е под влияние на своя брат, с още неустановени схващания за комунизъм и левицарски идеи и че може да бъде отклонен от това направление, за това предлага наказание по §260, б/уква/ К, приложено безусловно./.../.

Съветът реши ученикът Илия Йорданов Великов IV в р/еален/ кл/ас/ да бъде наказан по § 260, б/уква/ К, а поведението му се определя сред-но/3./.../

Председател:/п/Т.Дашков

Секретар:/п/ Йорд.Димитров

Ф. 75К, оп.1, а.е.9, л.36-37.Оригинал.

Ръкопис.

№ 35. Поверително писмо № 440 от Директора на Мъжката гимна-зия "Княз Борис" - Русе до Директора на Държавното средно земеделско училище в Образцов чифлик край гр. Русе за политическа проява на уче-ници.

Русе, 22 март 1941 г.

Съобщавам Ви, Господине Директоре, че ученикът Петър Йорданов от VII кл/ас/ на повереното Ви училище, развива комунистическа дей-ност сред учениците в Образцовия чифлик и своите съселяни.

В поверената ми гимназия той има брат от IV клас-Илия Йорданов Великов, у когото са намерени:

1. Един реферат на тема върху руската революция, писан от Петър Йорданов, четен между негови другари, и даден на брата му Илия. Да се проследява."

2. Едно писмо от Петър Йорданов до баща му и брата му, в кое-то съветва брата си да "чета" книги, но "книги, а не празни приказки" /сиреч левицарски/, за да не остане недоразвит и да може да спори и да убеди. На баща си съобщава:

"А татко, биди спокоен за мен, аз не съм толкова да не раз-бирям, че мога да причиня неприятност и на тебе и на себе си. За това аз тук /в Образцовия чифлик" или не се занимавам, или се пазя от счи-

те си по вече."

3. Един роман от Максим Горки - "Майка" с/с/ силно подчертана левичарска тенденция.

От разпита на брат му Илия и на други лица се установи, че Петър Йорданов си изписва такава книжка чрез брата си Илия, който му служи за прикритие, и че е спорел с друг ученик от гимназията върху положението в Русия, впечатлението от което е, че Петър Йорданов е оформен левичар.

Горното Ви се съобщава, Господине Директоре, за сведение и за по-нататъшното разпореждане.

Директор:/п/ Не се чете

Ф.68К, оп.1, а.е.85, л.154.Оригинал.Машинопис.

№ 36. Из Протокол № 14 от заседание на Учителския съвет при Държавното средно земеделско училище в Образцов чифлик край гр. Русе за политически прояви на ученици.

Русе, 15 апр. 1941 г.

/.../

Асен Панев Недев - за нарушение на чл. 243, т.11 от Правилника за разпространение на литературни нямаша нищо общо с обучението и забранена от училищните власти, като се наказва по чл. 247, т.4-с изключване условно от училището, като поведението му за срока се намалява с 3 единици - на средно (3).

I.../

Петър Йорданов Събев /.../ за нарушение на чл. 243, т.11-развиване дейност несъвместима с ученическото му звание(развива и дава да четата реферати с нелегално съдържание) наказва се по чл. 247, т.4-условно изключване от училището, като поведението му се намалява на средно (3).

/.../

Председател,

Директор:/п/ Не се чете

Членове:/п/ Не сечетат

Протоколирал:/п/ Не се чете

Ф.68К, оп.1, а.е.84, л.34. Оригинал. Ръкопи

№ 37. Из Протокол № 32 от заседание на Учителския съвет при Държавното средно земеделско училище "Образцов чифлик"

край гр. Русе за политически прояви на ученици.

Русе, 1 ноем. 1941 г.

/.../

1. Асен Цанев Недев от VII кл/ас/ - за изповядване противодържавни идеи, за организиране комунистически групи в селото си и в училището, за това, че е изложил училището през време на екскурзията в Свищов и другаде, като нарушил чл. 243, т. 12 в/ъв връзка с чл. 249, т. 3 от правилника на училището, наказва се съгласно чл. 247, т. 8-изключва се за винаги от училището и лигавя се от права да бъде ученик в каквото и да било друго училище в царството, като съгласно чл. 248 поведението му се определя на лошо - (1).

За същите деяния той е изключван условно и поведението му е определено на средно (3) в края на миналата учебна година.

2. Йордан Тодоров Нешколов от VII кл/ас/ - насажда комунизъм между четвъртокласниците и учениците-македонци, сълапо придален към това учение и се придържа у него, говори, че му е безразлично дали е турчин, сърбин, грък или българин. Нарушил е чл. 243, т. 12 в/ъв връзка с чл. 249, т. 6. Наказва се съгласно чл. 247, т. 7-изключване за винаги от училището, а за една година от всички училища в Царството, по чл. 248 поведението му се определя на лошо (1).

3. Никола Иванов Банчев от VII кл/ас/ - писал бележки с комунистическо съдържание. Прояви на грубост, които свидетелствуват неговите заблудения в комунизъм. Получил писма явно шифровани по всяка вероятност с особено комунистическо съдържание (писмото предадено своевременно на полицията-гр. Русе). При обиск /са/ намерени у него два "тегнa", които сигурно са му служили да отговаря гардероби на други ученици и извършва "експроприации" на някои неща. За всичко наказва се по чл. 247, т. 7-изключва се за винаги от училището и за една година от всички училища в царството. Съгласно чл. 248 поведението му се определя на лошо (1).

4. Спас Любомиров Начев от VIII кл/ас/- не защита религията, като не се кръсти при четене на молитва преди и след занятия, както и при хранене. Получава писма с комунистично и нелегално съдържание, на които сигурно и отговаря. Наказва се по чл. 249, т. 7-изключва се за винаги от училището с право да постъпи в друго земеделско училище.

5. Асен Стоянов Атанасов от VII кл/ас/- често посещавал четвъртокласниците в класната им стая, на един от тях се опитвал да влияе комунистически, а други, които не го слушали, бил ги и ги псувал. При разпита му от комисията грубо отказа да говори и демонстративно си излезе. Наказва се по чл. 247, т. 7 - изключване от училището за винаги

с право да постъпи в друго земеделско училище. По чл. 248 поведението му се определя на лошо (1).

6. Марин Трифонов Маринов от VIII кл/ас/ често посещавал четвъртокласниците в класната им стая, на едни от тях се опитва да влияе комунистически, а други, които не го слушали биял /ги/, наказан в края на миналата година за същите прояви по чл. 247, т.2 Наказва се по чл. 247 т.7-изключване от училището за винаги с право да постъпи в друго училище. Поведението му се определя на лошо(1).

7. Никола Антонов Бургуджиев от VIII кл/ас/ - учи на вомунизъм едни от четвъртокласниците, а други, който не го слушал бие, закана се да се саморазправя с /с/ седмокласници, които смята за идейни противници. Наказван за лоша /дисциплина/ и манкиране от практика през лятото. Наказва се по чл. 249, т.6. Изключва се от училището за една година с право да постъпи в друго земеделско училище.

Поведението му се определя от средно (3), на лошо (1).

8. За изповядване на комунистически убеждения, насадени в тях под непосредственото влияние главно на Асен Цанев Недев от VII кл/ас/, техен съученик, изключен по настоящия протокол за винаги /от/ всички училища в Царството, наказват се по чл. 247, т.4 с условно изключване от училището и следните ученици:

1. Иван Димитров Сърталански от VII кл/ас/
2. Милко Георгиев Колев "
3. Марко Иванов Колев "
4. Иван Генев Хинков "
5. /Не се чете/ Трифонов Ганчев от VIII кл/ас/
6. Пело Банков Пелов "
7. Цоню Стефанов Димов "

като поведението им съгласно чл. 248 се определя на укорно (2).

9. За носене значки, които издавали леви убеждения, като с това са изложили училището през време на екскурзията, наказват се с намаление поведението /им/ с две единици:

1. Руси Жечев Русев от VII кл/ас/
2. Жеко Василев Кир/ов/ - VII кл/ас/

Поведението им става на първия от примерно /6/ на добро (4), а на втория от средно на лошо (1).

/.../

Председател,
Директор:/п/ Не се чете
Членове: /п/ Не се четат

№ 38. Из Протокол № 10 на учителския съвет при Мъжката гимназия "Княз Борис" за разглеждане провинения на ученици и наказване на виновните.

Русе, 22 февр. 1943 г.

Днес, 22 февруари 1943 г. учителският съвет при Русенската мъжка гимназия "Княз Борис" се събра на редовно заседание под председателството на г/осподин/ директора Тодор Дашков и в присъствието на всички г/оспода/ преподаватели./.../

Комисията назначена от г/осподин/ Директора на гимназията да прегледа докладите на класните наставници и от направените предварителни разбирания - да ги допълни с нови показания и да определи наказанието, което да се наложи на тези ученици.

Комисията докладва както следва:

Пеньо Огоянов Пенев, VIII б р/еален/ кл/ас/ уличен в левичарство и писане на анонимно писмо с дръзко, обидно съдържание и с/ъс/ закани до г/осподин/ Директора и до своя учителка.

След размяна на мисли относно идеите и държанието на ученика в и вън от училище и експертизата на писмата и тетрадките му, комисията предложи и съветът реши да бъде отстранен от всички училища в страната по § 260 б/уква/ П./.../

Монс Меркадо Натан, VII а р/еален/ кл/ас/ не е чужд на материалистическите възгледи и леви убеждения, към които проявява жив интерес. Между съучениците си не се е проявявал - тих, скромен, любознателен, чете всичко, което му попадне.

Комисията предлага да бъде отстранен от всички училища по § 260 б/уква/ П. /.../

Изодор Исак Кеслер- VI г р/еален/ кл/ас/ не е чужд на леви убеждения, писал стихотворения с комунистичен отенък, дружел в миналото с евреи, уличени в писане на позиви. В училището не е забелязано да се проявява. Комисията предложи и съветът реши с пълно мнозинство, без 1 член на съвета, да бъде отстранен по § 260 б/уква/ П за винаги от всички училища в страната. /.../

Председател: /п/ Т.Дашков

Секретар: /п/ П. Данова

Ф. 75К, оп.1, а.е.10, л.71-73.Оригинал.

Ръкопис.

№ 39. Поверително сведение № 386 от Директора на разградската Девическа гимназия "Царилц Йована" до Областния училищен Инспектор - гр.Русе за наказанията наложени на политически провинили

се ученички.

Разглед, 27 ян. 1944 г.

Съобщавам Ви, Господине Инспекторе, че в заседанието си от 26 януари т.г., учителският съвет се занима обстойно с простъпките на провинилите се в противодържавна дейност ученички и след най-пълно разглеждане /на/ тяхната простъпка единодушно прие доклад на комисията, назначена от мен да разследва деянията на провинилите се ученички.

Поведението на изброените в т.3 от доклада ученички се намалява съгласно тяхното провинение и на всички по народностни прояви се определя оценката "незадоволително".

Да се има предвид, че повечето от проявите се са ученички от осми клас и завършват успешно курса на гимназията.

Приложение: препис от доклад
Директор: /п/ А.Андреев

Ф. 70К, оп.1, а.е.4, л.8.Оригинал. Машинопис.

№ 40. Донесение от Директора на Мъжката гимназия "Княз Борис"-Русе до М-ра на Народното просвещение-София за наказани ученици през учебната 1943-1944 г..

Русе, 3 февр. 1944 г.

Донсям Ви, господин Министре, че по парагр/аф/ 260 от Правилника на гимназиите, през учебната 1943/1944 г. са наказани следните ученици при поверената ми гимназия:

1. Кръстю Игнатов Върбанов - VIII б клас по буква "П" за кражба на телеграфни бланки и за дето твърди, че държавата е бreme на народа и счита за герои умиращите по Софийските улици преследваните от властта терористи.

2. Петър Георгиев Попов - VIII в р/еален/ клас по буква "П" за това, че е чел и продължава да чете литература с марксистеско съдържание и се стреми да насажда между другарите си марксистески убеждения.

3. Петко Спирдонов Градев - VII в р/еален/ клас по буква "П" за това, че е направил опит да изнесе пред другарите си реферат с марксистеско съдържание.

4. Жеко Петров Чендов - VIII в р/еален/ клас по буква "П" за това, че дружи с отстранени от гимназията за левичарство ученици и чете забранена литература с марксистеско съдържание. (Не е получено предписанието от почитаемото М-во за одобрение на наказанието му.)

I.../

Директор: /п/ Не се чете
Ф. 75К, оп.1, а.е.40, л.7.Оригинал. Машинопис.

№ 41. Повелителен доклад от /Исперихския/ околийски училищен инспектор до Областния училищен инспектор - гр. Русе за политическите прояви в поверените му училища.

/Исперих/, 12 февр. 1944 г.

На № 95 въз основа докладите на средишните директори и средишните главни учители от поверената ми учебна околия, относно проявите на учителите, учениците и населението от съответните средища, донасям Ви, Господине Инспекторе, следното:

/.../

23. От полицейските власти в Исперих сазадържани 8 ученика и 1 ученичка за противодържавни прояви. Води се следствие. Други подобни прояви в учебната околия няма. Задържаните ученици са от гимназияния клон в Исперих.

/.../

Околийски училищен инспектор:/п/
Не се чете

Ф.70К, оп.11 в.е.4, л.34,35.Оригинал.Машинопис

№ 42. Поверителен доклад № 1014 от Директора на Разградската мъжка гимназия "Йосиф" I до Областния Училищен Инспектор гр. Русе за революционна дейност на учениците.

Разград, 22 февр. 1944 г.

Представям Ви, Господине Инспекторе, протоколно решение № 12 от 5.II.1944 г. на учителския съвет в поверената ми гимназия за изключване на ученици уличени в дейност противна на установения ред в страната

Намирам за твърде необходимо да Ви донеса Господине Инспекторе, че тази дейност води началото си от преди 3-4 години (справка доклада на комисията). През учебната 1940/1941 г. се започва усилено комунистическо въздействие върху учениците в гимназията, и в резултат на това въздействие се започва организирана конспиративна дейност. През следващите учебни години са оформени вече и ремсови групи. Миналата учебна година РМС организация се е ръководила от Гецо Неделчев Кънчеви Панайот Банков Шопов, бивши ученици в VII клас - и двамата от края на лятната ваканция в нелегалност. С бягството им, комунистическата дейност не е била разкрита. В началото на тази учебна година поемайки ръководството на гимназията, първата ми задача беше, да се разкрие комунистическата организация и да се отстранят учениците, които са членували в тази организация. В изпълнение на тази задача на 12.X. предприех пълна блокада на гимназията, направи се щетелен обиск на всички ученици, а на съмнителните и в квартилите им, обаче не можах да открия никакви фекти, по които да мога да ги улича в дейност. Съмнителните ученици бяха предупредени за тежки последствия от та-

кава дейност. След това събрах всички ученици и изнесох беседа за значението и смисъла на дадената милост, като подчертах, че за в бъдеще ще се вземат строги мерки срещу всеки един ученик, който се опита да провежда комунистическа дейност. Все с цел да се предпазят учениците се уредиха и редица тържества с народностен характер, помен за о. Бозе почитавания Цар Борис III, поменна трапеза, гостуване в местни войскове части, раздадох се около 1000 подаръци на пристигаща войскава част, уреди се тържествено поклонение на свещеното място на гимназията, проведо се бранническа седмица, положи се грижи за почитване на военни те гробища и др. Въобще работеше се с всички средства да се насади буден народностен дух у учениците и да бъдат предпазени последните от зловредни политически увлечения. В резултат на тази дейност националният дух в по-голямата част у учениците бе твърде повишен, само малка част от тях, въпреки взетите мерки, са успели да възобновят комунистическата дейност и в края на срока да организират РМС в гимназията, предпазвайки се умело от бдителния поглед на училищната власт. За частие на гимназията, дейността им биде разкрита и учителският съвет взе твърдото решение да бъдат отстранени тези ученици, за да се заличи един път за винаги комунистическата дейност, пушнала корени от редица години насам и да тръгне гимназията по пътя на бързото заздравяване.

Най-учтиво Ви моля, Господине Инспекторе, да се одобри решението на съвета, като Ви уверявам, че учителството ще отстоява все същата твърдост срещу пристъпите на враговете на българското училище и българския народ. Моля, всички трябва да бъдат оставени без последствия.

Прилагам: 1 протокол и 1 доклад.

Директор: /п/ не се чете

Ф.70К, оп.1, а.е.4, л.25. Копие. Машинопис.

№ 43. Поверителен доклад № 313 от Директора на Русенската мъжка гимназия "Княз Борис" до Областния Училищен инспектор-гр. Русе за политически прояви на ученици.

Русе, 29 февр. 1944 г.

Донсям Ви, Господине Инспекторе, за състоянието на учебното дело духа на положителните и отрицателни прояви на учители и ученици в по-верената ми гимназия, следното:

/.../

Отрицателни прояви

/.../

Ученикът Жеко Петров Чендов от VIII в р. клас се е провинил в четене на забранена литература и поддържане приятелски връзки с изключени по § 260, б. "П" ученици, за което учителският съвет го изключи завинаги от всички гимназии в царството по § 260, б. "П" (прот. № 10 от 29.XII.1943 г.)

Одобрение за наказанието му от М-вото на Народното просвещение още не е дошло.

Директор: /п/ /Д.М.Георгиев/

Ф.70К, оп.1, а.е.4, л.23. Оригинал. Машинопис.

№ 44. Поверителен доклад от Русенския областен училищен инспектор до Министъра на Народната просвета - София за политически прояви в училищата на областта.

Русе, /м.март/ 1944 г./

Донасям Ви, Господине министре, че от получените доклади от околийските училищни инспектори и директорите на гимназиите в поверената ми учебна област са отбелязани през м. февруари 1944 г. следните особени прояви:

/.../

II. Отрицателни прояви.

/.../

б./на ученици

1. Ученикът Жеко Петров Чендов от VIII клас на Русенската мъжка гимназия се е провинил в четене на забранена литература и поддържане на приятелски връзки с изключени ученици. Наказан е от учителския съвет с изключване завинаги от всички гимназии в царството.

2. Учителският съвет при Разградската мъжка гимназия при работата си с комунистическата организация/решава следното/: Изключени са 42 ученика по § 260, буква "П" и дама по § 260, буква "О".

С това е ликвидирано с комунистическото влияние в гимназията. Тя ще се определи за в бъдеще, като гимназия с висок национален дух.

Обл/астен/ учил/ищен/

инспектор:/п/ /одор/ Дашков

Ф.70К, оп.1, а.е.4, л.16. Оригинал. Машинопис.

№ 45. Поверителен доклад № 651 от Белевския Околийски училищен инспектор до Областния училищен инспектор-гр. Русе за поли-

тически прояви в поверената му околия.

гр. Бяла, 28 юни 1944 г.

Господине Инспекторе,

В изпълнение на Окръжно предписание на Министерството /№ 9260 от 3 юли 1943 г./ за поверената ми Беленска учебна околия, Ви давам следните сведения:

/.../

II. Отрицателни прояви.

/.../

б. Ученици

Заловени са от полицията за конспиративна и комунистическа дейност в с. Полско Косово следните ученици: Станьо Йосифов Коев от VII кл. и Цветан Григоров Лефтеров от VII кл. на Средното техническо училище - гр. Варна.

Околийски учил/ищен/ инспектор: п/

Йордан Начев

Ф.70К, оп.1, в.е.4, л.106. Оригинал. Машинопис.

№ 46. Поверителен доклад от Беленският околийски училищен инспектор до Областния училищен инспектор - гр. Русе със сведения за открита нелегална младежка група.

гр. Бяла, 28 юни 1944 г.

Господине Инспекторе,

В изпълнение на Окръжно предписание на Министерството /№ 791 от 20 май 1943 г./, за поверената ми беленска учебна околия, Ви давам следните сведения:

/.../

24. Нелегални групи.

Нелегални групи са открити само в с. Полско Косово, лицата са арестувани и открити. Между тях са 2 студента от Свищовската търговска академия, 3 ученика от средното/ техническо училище, 2 абитуриенти. В други селища няма отбелязани.

/.../

Околийски учил/ищен/ инспектор:

/п/ Йордан Начев

Ф.70К, оп.1, в.е.4, л.145. Оригинал. Машинопис.

№ 47. Поверителен доклад № 51 от Директора на Института за първоначални учители в гр. Силистра до Министъра на Народната просвета и копие до Областния училищен инспектор-гр. Русе за революционни прояви на курсисти от Института.

гр. Силистра, 1 август 1944 г.

Донсям Ви, Господине Министре, следното за положителните и отрицателните прояви на курсисти и преподаватели:

/.../

Като отрицателни прояви посочвам следните:

Курсистът Йордан Симеонов Цеков от II б курс от с.Тръстеник е задържан на 26 дни и е под следствие от военните власти като уличен в противодържавна дейност. Курсистът веднага е изключен и е донесено в Министерството.

Курсистът Димитър Павлов Илиев от III курс от с.Пет Могили (Новопазарско) е участвувал в конспирация, като членувал в ремсова група в Пет Могили. Участвувал в тайни събрания и лично той е събирал и раздавал парични помощи за издръжка на нелегалните. Същият е предаден на военносъдебните власти. Тоя случай ми е съобщен преди един ден и ще уведомя веднага Министерството.

/.../

Директор:/п/ Не се чете

Ф.70К, оп.1, а.е.4, л.163.Копие.Машинопис.

№ 48. Поверителен доклад от Русенския областен училищен инспектор до Министъра на Народната просвета-с:Долна баня /Ихтиманско/ за политическите прояви в поверената му учебна област.

Русе, /август/1944 г.

Донсям Ви, Господине Министре, че от получените доклади на околийските училищни инспектори и директорите на гимназиите в поверената ми учебна област са отбелязани през месец юли 1944 г. следните особенни прояви:

/.../

II. Отрицателни прояви.

/.../

б. на ученици:

1. Йордан Симеонов Цеков,ученик в/ъв/ II курс на Института за първоначални учители в гр. Силистра, е задържан на 26 дни и е под следствие от военните власти, като уличен в противодържавна дейност.

Курсистът веднага е изключен и е донесено в почитаемото Министерство.

2. Димитър Павлов Длиев, ученик в III курс на Института за първоначални учители в гр. Силистра, е участвувал в конспирация като член на "ремсова" група в с.Пет Могили,Новопазарско. Участвувал е в тайни събрания и лични е събирал и раздавал парични средства за издръжка на нелегалните. Съдият е предаден на военносъдебните власти-. За тоя случай директорът на Института ще направи нарочен доклад до почитаемото Министерство.

Обл/астен/ Учил/ищен/

Инспектор:/п/ т/одор/ Дешков

Ф.70К, оп.1, а.е.4, л.144.Оригинал.Машинопис.

ХР. ХРИСТОВ

Я. МИНЧЕВА

Л. ЗЛАТЕВ

"ИСКРИ ОТ МЛАДЕЖКИ ПЛАМЪК"

БИБЛИОГРАФСКА СПРАВКА

УЧРЕДИТЕЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА СРСДМ
ПРОВЕДЕНА В РУСЕ НА 17 АВГУСТ 1912 ГОДИНА

ДЖМС в резолюции и решения. Т.1, С. 1973, 11-21

Също и в: Ръб. вестник, № 232, 22 авг. 1912 г., № 233, 23 авг. 1912 г.

Съобщение и информация за работата на Учредителната конференция на Съюза на работническата социалдемократическа младеж.

Петкова, Б.-Началото-Младеж, 1372, № 7, 6-8

Първи стъпки на младежкото социалистическо движение. Учредителна конференция на СРСДМ.

Радчилов, Ст. Учредителният конгрес на Съюза на работническата социалдемократическа младеж - 1912 г.-В: История на младежкото революционно движение в България. С. 1980, 12-18.

Тодорова, Цв. Създаване на СРСДМ.-В: Материали по история на младежкото революционно движение. С. 1964, 43-48.

Учредителната конференция на Съюза е проведена в Русе.

Учредителна конференция на Съюза на работническата младеж.-В: История на Русенската партийна организация. С. 1971, 66-67

МЛАДЕЖКОТО РЕВОЛЮЦИОННО ДВИЖЕНИЕ В РУСЕНСКИ ОКРЪГ

Антонов, Й. Под знамето на партията. 65 години от учредяването в Русе на Съюза на работническата социалдемократическа младеж-Дунавска правда(Русе), № 193, 17 авг. 1977 г.

Вединовски, П. Ранни младежки революционни прояви в Русе - Дунавска правда(Русе), № 220, 16 септ. 1962 г.

Също и в: Дунавска правда(Русе), № 15, 18 ян. 1967 г.

Георгиева, Д. В първите редици на борбата - Дунавска правда(Русе), № 190, 29 септ. 1981 г.

Революционната младежка дейност в Русе след създаването на БРСДП до 1923 г.

Дерелиев, В. Русенският комсомол в годините 1919-1923 г. - Дунавска правда(Русе), № 203, 4 септ. 1957 г.

Дерелиев, В. Участието на русенската младеж в борбите на партията против капитализма и фашизма 1900-1925 г. - Дунавска правда(Русе), № 21, 25 ян. 1957 г.

Дерелиев, В. Участието на русенските младежи в борбите на партияте против капитализма и фешизма 1927-1944 г. - Дунавска правда (Русе), № 27, 1 февр. 1957 г.

Колабашев, Д. Идеите на Великия октомври и борбите на русенската учаша се младеж. - Дунавска правда (Русе), № 263, 11 ноем. 1969 г.

Николова, М. Участие на младежите от Русенски окръг в революционното движение. - Дунавска правда (Русе), № 225, 22 септ. 1962 г.

Петкова, Б. Героичен летопис. - Дунавска правда (Русе) № 101, 23 май 1978 г.

Дейността на РМС в Русе от 1928г. до 9.IX.1944 г.

Петкова, Б. и А.Петков. Младежкото революционно движение в Русенски окръг. С., Нар. младеж, 1882, 151 с.

Петкова, Б. и А.Петков. Образуване и дейност на РМС в Русе - Дунавска правда (Русе), № 144, 20 юни 1972 г.

Петрова, Б. За младежкото революционно движение в Русе до Втората световна война - Дунавска правда (Русе), № 121, 23 май 1964 г.

Петрова, Б. и А.Петков. Дейността на Русенската партийна организация за изграждане на НРПС, НР и РМС през 1925-1928 г. - Науч.тр. ВИММЕСС-Русе, 12, 1970, № 4, 5 - 68.

Пиргозлиев, Н. Герои-ремсисти - Дунавска правда (Русе), № 113, 2 юни 1974 г.

Спомени за борбите на русенските ремсисти и тяхната саможертва.

Станева, К. В първите редове на борбата - Дунавска правда (Русе), № 223, 13 ноем. 1979 г.

Дейността на РМС в Русе след Септемврийското въстание от 1923 г.

Станева, К. Непубликувани снимки на русенски ремсисти - Дунавска правда (Русе), № 100, 20 май 1980 г.

Предадени са 12 снимки в музейната сбирка "Младежко революционно движение" от активния борец против фешизма и капитализма Лазар Елиезер.

Стоянов, П. РМС винаги сред младежта - Дунавска правда (Русе), № 68, 21 март 1972 г.

Спомени за работата на русенските ремсисти в периода 1938-1941 г.

Сурджулов, П. Георги Димитров и русенското младежко революционно движение. - Дунавска правда (Русе), № 143, 18 юни 1972 г.

Христов, Л. Под ръководството на партията - съдържателна работа сред младежта. - Дунавска правда (Русе), № 39, 16 февр. 1969 г.

Разказва един от ръководителите на русенските ремсисти.

БИОГРАФИЧНИ МАТЕРИАЛИ ЗА РУСЕНСКИ РЕМСИСТИ

Болчев, Г. Анчо - Дунавска правда (Русе), № 145, 146, 148, 149, 150

153: 24 юли - 5 авг. 1981 г.

Откъс от биографична повест за Ангел Гецов

Крайнов, К. Посоката на сърцето. Докум. повест за Дянко Стефанов.

С., Нар. младеж, 1972г. 247 с.

Дазарова, Д. Не се стъпяваме в неговото присъствие. Русе, ОК на БП и Окр. парт. архив, 1982, 39 с.

Биографичен очерк за Изидор Айзнер.

Жотев, Д. и В. Тачев. Малолетния. Повест за Петър Киряков С.,

Партиздят, 1980, 204 с.

Радков, Ив. и Г. Гьонов. Вечно живи. Загинали антифашисти от Русенски окръг. С., Партиздят, 1978., 185 с.

Съдържа биографични очерци за видни ремсистки дейци: Й. Лютибродски, Д. Стефанов, А. Вентура, Ив. Дечев, А. Гецов, Т. Джейн, И. Айзнер и др.

Таджер, С. Ана Вентура. Худож.-документална повест. С., Нар. младеж, 1977, 159 с.

Също и в: Таджер, С. Мост към нас. Докум. повести. С., 1980, 65-243.

Христов, Ц. Емрук свободна територия. Докум. повест за Йордан Лютибродски. С., Партиздят, 1982, 247 с.

Д. КОВАЧЕВА

Д. ВАСИЛЕВА

